

Máthé Andrea

Társszólamok

Anicroches. Variations, Choral et Fugue

↳ Espace Culturelle Louis Vuitton, Párizs

↳ 2011. november 18 – 2012. február 19.

Éjfekete plüssel bélelt, vaksötét liftben emelkedve juthatunk fel a Louis Vuitton Divatház hetedik emeletén 2006-tól működő kortárs képzőművészeti kiállítóterbe. Így választják el a művészet ünnepi terét a hétköznapi élet világától: konkrétan a Champs-Élysées forgatagától. A kiállítóter bejárata amúgy is a hatalmas épület egy kis utcára eső oldaláról, a rue de Bassanóból nyílik, míg az Élysées-re a divatház főbejárata néz. A kontraszt megvan, és a koromsötétben utazás valóban tudatosítja az áthaladást – egyelőre az ismeretlenbe. Az észlelést megtévesztő körülbelül 20-30 másodpercnyi sötétben átfut a látogatón: vajon hová is irányíthatnak-vezethetnek, és egyáltalán hol, merre vannak-lehetnek az új koordináták? Az átélt benyomások bevésődnek, de végiggondolni sincs idő őket, mert megnyílik az ajtó és ott állunk a fehérre hangolt kiállítóterben, ahol hatalmas üveglakokon dől be a fény. Rögtön a lábunk előtt egy kis erdei tisztás (szimulákroma): avar és kivágott fatörzsek lapjai látszanak, az utóbbiak közepe forog és kellemesen sercegő-ringató hangokat hallat. *Az erdő éneke* (2011) – ez már az egyik műalkotás, SU-MEI TSE installációja.

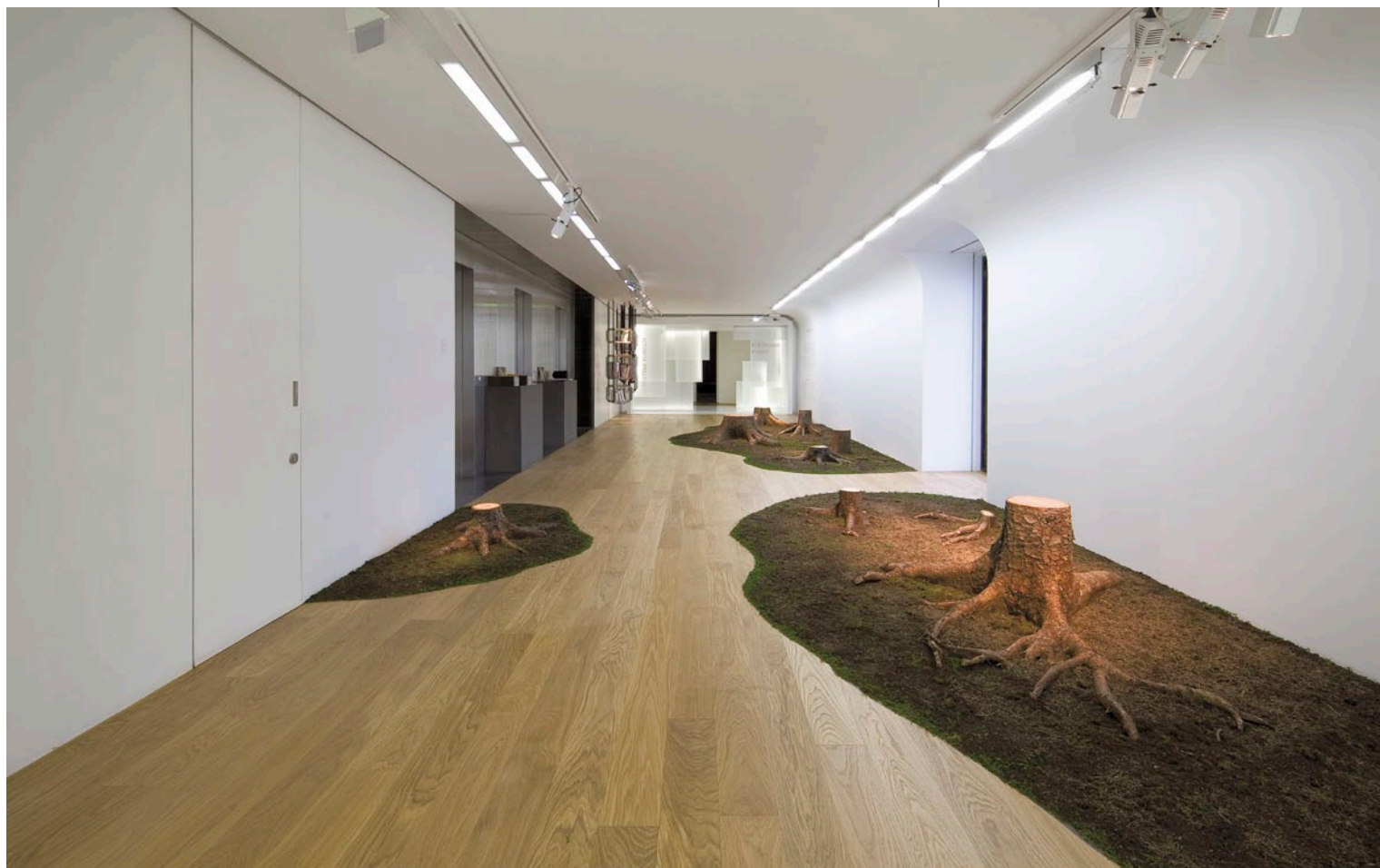
Kintről a párizsi háztetők látszanak, bent szellősen elhelyezett művek: nyolc olyan művészt hívtak meg az *Anicroches. Variations, Choral et Fugue* (kb. Zökke-

nők. Korál- és fuga-variációk) című kiállításra, akik zenészek is, vagy legalábbis mélyrehatóban foglalkoznak a zenével, hangokkal, és ezt a legváltozatosabb módon megjelentetik műveikben is. A kiállítás nagyobb részét már korábban készült művek alkotják, de van egy, a helyszínen készült (STÉPHANE VIGNY-é), illetve egy másik, konkrétan erre a kiállításra létrehozott mű is (LAURENT SAKSIKÉ). Mindegyik alkotás hangszerként vagy kottaként is működik, vagyis a kiállított a képzőművészeti alkotások nagy része egyben – és persze rendhagyó módon – hangszer is.

CHRISTINA KUBISCH „hang(zó) installációja” például hallhatóvá teszi azokat a hangokat, amelyeket maga a ház hallat különböző helyein, részeiben, és amelyeket az ember „szabad füllel” nem tud észlelni. Oszlopformában felfüggesztett kábelek közé bújjik be a fejhallgatóval felszerelkezett látogató: így tudja érzékelni a zörejeket, kattogásokat, a vízcsofogáshoz és sok százféle más dologhoz hasonlatos hangokat, amelyeket az alkotó elektromágneses hullámok segítségével hív elő, így téve hallhatóvá azt a nyelvet, amelyen a hatalmas ház beszél hozzá, illetve most már hozzánk is. ANRI SALA alkotása két művet kapcsol zenei párbeszédre: egy bakelitlemezen hallható free-jazz felvétel szól, egy videoinstallációban (*Long Sorrow*, 2005) pedig Berlin egyik toronyházának legfelső eme-

SU-MEI TSE

Az erdő éneke, 2011, installáció

RÉMY JACQUIER
Pavillon S.T. Version de 2003, fa, karton, plexi, 180 × 140 × 250 cm
© fotó: Hervé Durand, © Rémy Jacquier

letén, az utcára, pontosabban egy ablakból már szinte inkább az égbé „kilógva” improvizál egy szaxofonos (JEMEEL MOONDOC). E két műnek a határán megállva érzékeljük, amint összeér-összeszól, egymással felesel, egymásra válaszol a két szomszédos alkotás látványa és hangzása. STEPHANE VIGNY a helyszínen létrehozott cím nélküli installációjában 99 – egymást éppen hogy érintő – cintányért helyezett 9 × 11 soros elosztásban és arányban egymás mellé. A cintányérok egymásnak átadva a rezgést hullámszerűen mozognak, rezegnek: mintha „zizegő hangtenger” jönne létre a hangok és a látvány hullámzásából, halk morajlásából. A rendhagyó művek közül is szembe- (illetve fülbe-) tűnnek két alkotó munkái: az egyikük LAURENT SAKSIK, aki két egymást metsző szabálytalan alaprajzú, üvegfalú és tetejű teret metszett ki, amelyek fémkeretébe építette be a hangzó részt (*Lyre*, 2010). Az „üvegpalota” az egyik első elektronikus hangszerhez – az 1919-ben feltalált thereminhez – hasonlóan a kezek megfelelő távolságban való mozgatásával, de érintés nélkül szólaltatható meg, és – kellő ügyességgel – szinte éteri hangokat, légies dallamokat lehet kicsalogatni belőle. A másik kiemelkedően jó, öt különböző alkotással szereplő művész THIERRY MOUILLÉ. Látható tőle egy trombitából összeépített installáció, amely több helyen is megfújható és megszólaltatható (*Brass Space, Pavillon 1*, 2011), de ki van tőle még állítva egy pszichedelikus

élményekre utaló, az LSD-molekula szerkezetét ábrázoló, különböző helyeken ütéssel megszólaltatható kép-installáció és két kotta-képsorozat is. Az egyikben tetszés és kreativitás szerint olvasható kottákat látunk: sima kottalapokra helyezett és fényképezett, különböző módon gyúrt kottalapokat (*Opus froissé*, 2007), amelyek így mintegy hipotetikusán lejátszható műv(ek)et kínálnak fel; absztrakt kép és rendhagyó kortárs zene egyedi és egyszerre „olvasható” kombinációját, amelynek hangzásait a látogató belső hallása, képzelete alkothatja meg. A másik, 12 darabból álló sorozat (*Série de 12 impressions*, 2010) egy-egy darabján ismert – Holbein A követek, Caravaggio *Omnia vincit amor*, Domenico Zampieri *Szent Cecilia* című festményein szereplő – és kevésbé ismert régi mesterek festményeiről másolt kottakönyveket idéz, a lehető legegyszerűbben, fekete-fehér-szürke színekkel, éppen csak jelzésszerűen utalva arra, hogy művei és mintegy az egész kiállítás beleilleszkedik a zene és a képzőművészet kapcsolatának meglehetősen régi hagyományába.

Amikor a látogató már meghitt érintésbeli és élvezeti közelségbe került a művekkel, még mindig tartogat meglepetést a kiállítás, mivel egy termet a befogadók további csábítására és marasztalására találtak ki a kurátor – FABIENNE FULCHÉRI – és a rendezők: kézérintést érzékelő lapokon színekkel, formákkal és hozzájuk rendelt hangok megszólaltatásával, a kiállított művekre utalva, saját, bár efemer műveket hozhat létre játékosan, önmagának is meglepetéseket okozva a látogató.

A kiállításból lejutni egy kivilágított lifttel lehet, és ekkor már jobban szemügyre vehetjük az Espace Culturelle előterében elhelyezett RÉMY JACQUIER-építményt is (*Pavillon S.T. Version* 2003), ami szobor és hangszer is egyben: a belső fül labirintusának leképezésén alapul, olyan, mint egy épület makettje. Kifelé menet, a rue de Bassano utcai kirakatában CHARLOTTE MOORMAN 1984-ben készült, már klasszikus avantgárdnak számító, másfél méter magas plasztikája – egy fekete, rakéta formájú bombatest szabályos hangfogókra feszített csellóhúrokkal, vonóval ellátva –, a *Bomb Cello* már egészen más színben tűnik fel és más értelmet nyer a látottak után. A nonszensz határáig tágítja és teljesen zavarba hozza a percepció és az értelmezés megszokott útját. Elképesztően és ijesztően aktuális (még mindig), statikusságában is kiáltó oppozíciót alkot az elegáns környezettel.

A kiállítás utórezgései, a hangokban feloldódó test élményei, a képzelettel játszó hangteszt látványa, a csend, a zöreij, a dallam, a megszólal(tat)ás másfajta élményei továbbrezegnek, szólnak, és fel-felhangzanak – belülről, és csillapíthatatlanul vibrálnak valahol mélyen tovább.

Stéphane Vigny
Cím nélkül, 2011, installáció
© Galerie Claudine Papillon